

KSH ETTEPANEKUTE ARVESTAMINE

KSH läbiviija InterAct Projektid & Koolitus OÜ kommentaar / ettepanek	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja poolsed vastused
1. KOKKUVÕTE	
<p>Peamine surve põllumajandusest keskkonnale lähtub viljakamatele maadele koondunud põllumajandustootmisest, millest suur osa paikneb nitraaditundlikul alal. Seega on peamistes põllumajanduspiirkondades vaja rakendada leevendus- ja kompenseerimismeetmeid vastavalt EL liikmesmaade kogemustele. Nendeks on:</p> <ul style="list-style-type: none">-veekaitse ja veehoiualade loomine põhjaveehaarete vee kvaliteedi ja väga heas seisundis veekogude kaitseks;-parima võimaliku tehnika ja keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine põllumajandustootmises;-tootjate koolitus ja teavitamine;-veekogude füüsilise seisundi parandamine, kaladele rändeteede avamine ja veekogude tihedam hooldus;-väikeste külade ja hajaasustuse elanikkonna reostunud kaevude asendamine sügavamate kaevude või veevõrkudega.	<p>Otsesteks veekaitsealasteks toetatavateks tegevusteks Eesti maaelu arengukava 2007–2013 (MAK) raames on:</p> <ul style="list-style-type: none">-<u>põllumajanduslik keskkonnatoetus</u> – mille raames rakendatava <u>keskkonnasõbraliku majandamise toetuse</u> alameetme raames on eraldi prioriteedina välja toodud nitraaditundlikul alal keskkonnasõbraliku majandamise toetamise vajadus;-<u>kaitsemetsa rajamise toetus</u> – mille eesmärgiks on tagada hea keskkonnaseisund (sh vee kvaliteedi paranemine) läbi veekogude äärsete alade ning erosioonihuga muldadega alade metsastamise. <p>Parima võimaliku tehnika (PVT) rakendamise toetamine on üks MAK-i investeeringutoetuste peamisi printsiipe. Alameetme “<u>Investeeringud loomakasvatusehitistes</u>” puhul on keskkonnakompleksloa kohustusega ettevõtetel võimalik toetust saada vaid juhul, kui tehtav investeering vastab PVT nõuetele.</p> <p>Tootjate koolituse ja teavitamise osas on MAK-is planeeritud meetmed “<u>Koolitus- ja teavitustegevused</u>” ning “<u>Nõuandesüsteemi ja -teenuste toetamine</u>”, mille raames on võimalik saada toetust põllumajandustootmise keskkonnaaspektidega seotud nõustamise või koolituse kulude hüvitamiseks. Samuti on MAK-i tulemuslikumaks rakendamiseks ette nähtud tehnilise abi vahenditest kavas toetada keskkonnameetmete potentsiaalsete taotlejate koolitamist.</p>

KSH läbiviija InterAct Projektid & Koolitus OÜ kommentaar / ettepanek	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja poolsed vastused
	<p>Veekogude füüsilise seisundi parandamisele aitab MAK kaasa kaudselt, selle raames vee kvaliteedile positiivselt mõjuvate meetmete rakendamisega, otseselt nimetatud tegevust nagu ka kaladele rändeteede avamist ja veekogude hooldamist MAK-i raames ei toetata.</p> <p>Kaevude asendamise temaatika ei kuulu MAK-i pädevusse, samas on Põllumajandusministeeriumi hinnangul tegemist maapiirkonna elu kvaliteeti oluliselt mõjutava probleemiga, mida võimalusel tuleks püüda lahendada teiste EL struktuurifondide rakenduskavade vahendite abil.</p>
<p>Vee hea seisundi hoidmine peaks olema üheks peamiseks kriteeriumiks Eesti Maaelu Arengukava 2007-2013 (edaspidi MAK) keskkonnatulemuslikkuse hindamisel.</p>	<p>Vee hea seisundi tagamine sisaldub indikaatorina mitmetes MAK-i meetmetes ja alameetmetes:</p> <ul style="list-style-type: none"> -<u>ebasoodsamate piirkondade toetus</u> – tulemusindikaator: hästi hooldatud ala, mis aitavad kaasa vee kvaliteedi paranemisele (eesmärk: 350 000 ha); -<u>põllumajanduslik keskkonnatoetus</u> – tulemusindikaator: hästi hooldatud alad, mis aitavad kaasa vee kvaliteedile (eesmärk: 500 000 ha); mõjuindikaator: vee kvaliteedi säilitamine ja parandamine (eesmärk: muudatused toiteelementide kogubilansis); -<u>keskkonnasõbraliku majandamise toetus</u> – tulemusindikaator: hästi hooldatud alad, mis aitavad kaasa vee kvaliteedile (eesmärk: 400 000 ha); mõjuindikaator: vee kvaliteedi säilitamine ja parandamine (eesmärgid: muutused toiteelementide kogubilansis; glüfosaatide sisalduse muutus nitraaditundliku ala põhjavees); -<u>mahepõllumajandusliku tootmise toetus</u> – tulemusindikaator: hästi hooldatud alad, mis aitavad kaasa vee kvaliteedile (eesmärk: 100 000 ha); mõjuindikaator: vee kvaliteedi säilitamine ja parandamine (eesmärk: muutused toiteelementide kogubilansis); -<u>kaitsemetsa rajamise toetus</u> – mõjuindikaator: vee kvaliteedi paranemine (taimetoitainete tasakaal) (eesmärk: mõju on positiivne);

KSH läbiviija InterAct Projektid & Koolitus OÜ kommentaar / ettepanek	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja poolsed vastused
	<p>-<u>energiavõsa rajamise toetus</u> – mõjuindikaator: vee kvaliteedi paranemine (taimetoitainete tasakaal);</p> <p>-<u>Natura 2000 toetus erametsamaale</u> – mõjuindikaator: vee kvaliteedi paranemine (taimetoitainete tasakaal).</p>
<p>Mitmed MAKis kavandatud meetmed on kavandatud bioloogilise ja maastikulise mitmekesisuse säilitamiseks. Eesti riik peab tagama, et ka selline põllumajandusmaa, mida enam ei kasutata tootmise eesmärgil oleks heades põllumajandus- ja keskkonnanõuetes (Nõukogu määrus (EÜ) nr 1782/2003). Kindlasti tähendab see muuhulgas endise põllumajandusmaa võsastumise vältimist, mis suures osas leiab aset ääremaadel. Seega peaks poollooduslike koosluste hooldamise toetus kindlasti laienema ka väljapoole Natura 2000 alasid.</p>	<p>Hetkel on takistuseks seadusandliku aluse puudumine: poollooduslike koosluste hooldamise toetust saab maksta nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 38 alusel, mis võimaldab toetust maksta Natura 2000 võrgustiku aladele.</p>
<p>Väga oluline on keskkonnakaitseliste tegevuste finantseerimine Eesti Maaelu Arengukava 2007-2013 vahenditest, et kompenseerida põllumajanduse konkurentsivõime tagamisega vältimatult kaasnevat keskkonnaseisundi halvenemist. Meetmete keskkonnakaitselise tulemuslikkuse tagamiseks on vältimatu kõigi põllumajandustoetuste sidumine konkreetsete seadustest ja normatiividest tulenevate keskkonnanõuetega ning elluviimise järelevalve tagamine. Lisaks sõltub MAK vahendite kasutamise keskkonnatulemuslikkus väga suures osas keskkonnateadlikkuse, haldussuutlikkuse ja keskkonnajuhtimise arengust. Haldussuutlikkuse meetmete rakendamine tuleb ühildada osapoolte keskkonnaasjatundlikkuse tagamise ning keskkonnajuhtimissüsteemide ja parima võimaliku tehnika rakendamise toetamisega.</p>	<p>Praktiliselt kogu MAK-i 2. telg (rahalisi vahendeid 7 aasta peale kokku u. 5,2 miljardit krooni) on suunatud stabiilse keskkonnaseisundi tagamisele läbi keskkonnasõbralike tootmisviiside toetamise, kõrge loodusväärtusega alade säilimisele ning põllumajandusliku maakasutuse säilimisele nendes piirkondades, kus see mängib olulist rolli traditsiooniliste maastike kujundamisel.</p> <p>Kõigi põllumajandustoetuste sidumine konkreetsete seadustest ja normatiividest tulenevate keskkonnanõuetega ning selle elluviimise järelevalve tagamine väljub MAK-i raamidest. Põhimõtteliselt on selle lähenemise väljundiks nn. nõuetele vastavuse (ingl.k. <i>cross-compliance</i>) süsteem, mis lepiti kokku EL ühise põllumajanduspoliitika 2003. a reformi käigus ja mis näeb ette otsetoetuste ja mõningate maaelu arengu toetuste sidumise keskkonna- ja looduskaitse, loomade heaolu, toiduohutuse jt. nõuete täitmisega – MAK-i puhul rakendub see mõnede 2. telje toetuste osas. <u>Põllumajandusettevõtete ajakohastamise</u> meetme puhul on investeringud parima võimaliku tehnika (PVT) rakendamiseks ühed prioriteetseimad. Alameetme “<u>Investeringud loomakasvatusehitistesse</u>” puhul on</p>

KSH läbiviija InterAct Projektid & Koolitus OÜ kommentaar / ettepanek	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja poolsed vastused
	keskkonnakompleksloa kohustusega ettevõtetal võimalik toetust saada vaid juhul, kui tehtav investeering vastab PVT nõuetele.
Eesti keskkonnajärelevalvesüsteem peaks välistama olulise negatiivse keskkonnamõjuga projektide rahastamise. Enne võimaliku negatiivse keskkonnamõjuga projekti elluviimist on vajalik teha keskkonnauringud ja vajadusel keskkonnamõju hindamine.	Tegemist on hinnanguga / soovitusena Eesti keskkonnajärelevalvesüsteemi kui sellise toimimisele. Kõigi MAK-i toetuste rakendamise juures tuleb võimalikku negatiivset keskkonnamõju omavate projektide puhul läbi viia uuringud ja keskkonnamõju hindamine vastavalt kehtivale seadusandlusele.
Eesti maapiirkonna arengu soodustamiseks ja elanikele ning loodusele vajaliku hea keskkonnaseisundi saavutamiseks ei piisa ainult MAK meetmete elluviimisest, vaid on vajalik kasutada ka teiste rakenduskavade vahendeid.	Põllumajandusministeerium nõustub täielikult esitatud seisukohaga ning üritab sellele kaasa aidata teiste rakenduskavade meetmete väljatöötamiseks vastavate ministeeriumite poolt moodustatud töögruppides.
<p>4. EESTI MAAELU ARENGUKAVA 2007-2013 sisu ja eesmärgid</p> <p>4.1. Eesti Maaelu Arengukava 2007-2013 sisu</p>	
<p>Hinnang:</p> <p>MAKis on esitatud selge ülevaade planeeritavatest meetmetest, kuid peamiseks probleemseks tähelepanekuks MAK-i sisu suhtes on asjaolu, et oluline osa arengukavas nõutavast informatsioonist (vastavalt Vabariigi Valitsuse 13.detsembri 2005 määruses nr 302 fikseeritud korrale) on esitatud Eesti Maaelu Arengu Strateegias, mitte arengukavas endas, kusjuures arengukavas puuduvad ka selged viited strateegias toodud informatsiooni arvestamisele. See asjaolu raskendab oluliselt arengukava keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimist.</p> <p>Kuna MAKis ei ole esitatud piisavat ülevaadet Eesti maapiirkondade keskkonnaseisust, -probleemidest ega -eesmärkidest, on lähtutud arengukava sisu ja eesmärkide tõlgendamisel ka Eesti Maaelu Arengu Strateegias 2007-2013 (MAS) esitatud informatsioonist, kuna strateegias on fikseeritud, et MAS on tugiraamistik Eesti maaelu arengukava koostamiseks.</p>	<p>MAK koostatakse Euroopa Liidu õigusaktist (nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) tulenevalt ning seetõttu ei kohaldu sellele vastavalt Vabariigi Valitsuse 13. detsembri 2005 määruse nr 302 “Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord” § 1 lõikele 2 nimetatud Vabariigi Valitsuse määruse 2. peatükk (sh nõuded valdkonna arengukava sisule). MAK-i koostamisel on lähtutud komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad II lisast (maaelu arengu programmi sisu).</p> <p>Kuna Eesti maaelu arengu strateegia (MAS) (sh selle lisa) ja MAK on ühe ja sama programmeerimistöö erinevateks etappideks ja osadeks, siis on vältimatu, et MAK-i hindamisel tuleb lähtuda ka strateegias toodud</p>

KSH läbiviija InterAct Projektid & Koolitus OÜ kommentaar / ettepanek	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja poolsed vastused
<p>Üldine ettepanek: Soovitame täiendada MAK-i vajaliku minimaalse informatsiooniga maaelu arengukava üldistest strateegilistest eesmärkidest, maapiirkondade keskkonnaprobleemidest, keskkonnaseisundist, keskkonnaeesmärkidest, keskkonnakaitsemeetmetest ning keskkonnaindikaatoritest ja/või esitada selged viited Eesti Maaelu Arengu Strateegiale 2007-2013.</p>	<p>informatsioonist. MAK-i enda mahule seab piirid juba eelnimetatud komisjoni määruse lisas toodud arengukava struktuur, ka on Euroopa Komisjon kahepoolsete konsultatsioonide käigus mitmel korral teinud ettepaneku lühendada MAK-is toodud olukorrajeldusi. MAK-i koostamise käigus on seda jooksvalt täiendatud Eesti maapiirkondade keskkonnaseisundit kajastava informatsiooniga. Põllumajandusministeerium ei saa põhimõtteliselt nõustuda seisukohaga, et MAK-is ja MAS-is pole esitatud piisavat ülevaadet Eesti maapiirkondade keskkonnaseisundist ja -probleemidest. Keskkonnaseisundi iseloomustus on toodud nii olukorrajelduses (peatükk 3) kui ka 2. telje meetmete kirjelduste juures (peatükk 5).</p>
<p>6. KESKKONNAMÕJU HINDAMISE METOODIKA</p> <p>6.3. Indikaatorite valik</p>	
<p>MAKis ei ole välja pakutud indikaatoreid maapiirkonna keskkonnaseisundi ja meetmete keskkonnamõju jälgimiseks. Mõningad kvantifitseeritud eesmärgid on esitatud MAS-is, mis ei ole piisav MAK-i keskkonnamõju jälgimiseks. Lisaks on MAKis defineeritud indikaatorid meetmete elluviimise edukuse jälgimiseks, kuid need on eelkõige sotsiaalmajanduslikud, mitte keskkonnaseisundi hindamiseks (va. osaliselt II prioriteetelje ehk keskkonna ja paikkonna parandamise telje meetmetes).</p> <p>Ettepanek: MAK keskkonnaindikaatorite valik on soovitatav veelkord läbi vaadata ning kindlasti täiendada. Keskkonnaindikaatorid on vajalik määratleda kõikide peamiste keskkonnavaldkondade seisundi jälgimiseks, nagu vee kvaliteet, õhu kvaliteet, maastike mitmekesisus, bioloogiline mitmekesisus, mullastik.</p>	<p>MAK-i on täiendatud indikaatorite (sh keskkonnaindikaatorite) osas. Euroopa Komisjonile 23.03.2007 heakskiitmiseks esitatud versiooni on lisatud enamik EL-i ühtse seire- ja hindamisraamistiku kohastest nõutavatest indikaatoritest (sh ka KSH läbiviija poolt esitatud ettepanekus nimetatud keskkonnavaldkondades).</p>

KSH läbiviija InterAct Projektid & Koolitus OÜ kommentaar / ettepanek	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja poolsed vastused
<p>8. MAK MEETMETE KESKKONNAMÕJU HINDAMINE</p> <p>8.1. MAK keskkonnanäesmärkide analüüs</p>	
<p>Kuna MAKis puudub Eesti ja maapiirkondade käesoleva hetke keskkonnaseisundi süvaanalüüs ja hinnang, siis ei ole võimalik ka käesoleva KSH läbiviimisel anda konkreetset hinnangut MAKis toodud üldistele ja meetmekesksetele keskkonnanäesmärkidele.</p> <p>Kindlasti on vajalik täpsustada MAK meetmekeskseid keskkonnanäesmärke lähtuvalt seadusandlusest tulenevatest nõuetest, eelkõige seadustes fikseeritud vastavusseviimise ajagraafikutest kinnipidamise osas. Näiteks on teada, et käesoleval hetkel ca 80% sõnnikuhoidlatest ei vasta kehtestatud nõuetele ning ilmselt ei suudeta tähtaegselt ehk 2008.aasta lõpuks nõutejärgselt korrastada üle 50% sõnnikuhoidlatest. Osa põllumajandustootjaid ei suuda sõnnikut laotada või teeb seda jätkuvalt talvel. Pole selge, kui suur osa toetuste saajatest suudab programmeerimisperioodi lõppedes kinni pidada sõnniku laotamise keskkonnanõuetest.</p> <p>Hindaja arvates on võimalik keskkonnanäesmärke formuleerida täpsemalt. Näiteks peaks eesmärkide kirjeldamisel lähtuma soovitud keskkonnaseisundist, mida tahetakse saavutada.</p>	<p>Põllumajandusministeerium ei saa põhimõtteliselt nõustuda seisukohaga, et MAK-is ja MAS-is puudub hinnang Eesti maapiirkondade keskkonnaseisundile. Olemasoleva keskkonnaseisundi kirjelduse baasilt on esitatud ka analüüs, millel põhineb meetmete valik ja hierarhia ning eri telgedele ja meetmetele pandud rahaline koormus. Tulenevalt MAK-i koostamise struktuurilistest ja ajalistest piirangutest on vaieldav, kas MAK-i mõju hindamiseks on vaja läbi viia hetke keskkonnaseisundi <u>süvaanalüüs</u>, või piisab olemasolevat olukorda kirjeldavate näitajate ning programmiperioodi lõpuks seatud eesmärkide fikseerimisest.</p> <p>Põllumajandusministeerium on alates 2004. aastast toetanud sõnnikuhoidlate kordategemist Eesti maaelu arengukava 2004–2006 raames ning on seisukohal, et puudub alus väita, et enamik sõnnikuhoidlatest ei vasta nõuetele. Investeeringuid sõnnikuhoidlate kordategemiseks on kavas toetada ka MAK 2007–2013 raames.</p>
<p>8.3. Meetmete võimalik keskkonnamõju</p> <p><i>Investeeringud bioenergia tootmisesse</i></p>	
<p>Negatiivse mõju vältimiseks mulla C bilansile tuleb tagada mullahuumuse</p>	<p>Kommentaoriga on raske mitte nõustuda. Eeldatavalt on bioenergia</p>

KSH läbiviija InterAct Projektid & Koolitus OÜ kommentaar / ettepanek	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja poolsed vastused
säilimine.	tootmisesse pikaajalisi investeeringuid teinud põllumajandustootjad otseselt huvitatud enda kasutuses olevalt põllumaalt pikema aja jooksul tulu saamisest ning kasutavad seega selliseid agrotehnilisi võtteid ja maaharimise põhimõtteid, mis tagavad mulla huumuse säilimise ka kaugemas perspektiivis.
Positiivse keskkonnamõju saavutamiseks peaks bioenergiakultuuride kasvatamine toimuma ilma mürkemikaale, väetisi jm keskkonnaohtlikke preparaate kasutamata.	MAK-i raames ei toetata otseselt energiakultuuride kasvatamist (v.a energiavõsa). Energiakultuuride kasvatamise toetus, mis tuleneb EL ühisest põllumajanduspoliitika I sambast, ei võimalda liikmesriigil sellist piirangut rakendada, seetõttu pole võimalik nimetatud ettepanekut arvestada. Lisaks on ka bioenergiakultuuride kasvatamine majandustegevus, mille käigus tootjal tuleb arvestada nimetatud vahendite kasutamisest saadava tulu / kasutamata jätmise tõttu saamata jäänud tulu mõjuga tema konkurentsivõimele.
<i>Põllu- ja metsamajanduse infrastruktuur</i>	
Negatiivsete keskkonnamõjude vältimiseks tuleb maaparandust toetada maaparanduskavade alusel, mis peavad olema kooskõlas veemajanduskavadega. Keskkonnakaitse eelistused taotluste hindamisel tuleb täpsemalt ja selgemalt määratleda.	Maaparandusseaduse §-st 52 tulenevalt peavad maaparandushoiukavad olema kooskõlas veeseaduse alusel koostatava vastava veemajanduskava põhimõtetega. Taotluste hindamise täpsemad kriteeriumid (sh keskkonnakaitse) määratakse meetme rakendusmääruses ning kinnitatakse MAK-i seirekomisjoni poolt.
Vajalik täiendada-täpsustada MAK-i meetmekirjeldust, mis tüüpi keskkonnarajatiste ehitamine (180 tk??) on eesmärgiks/sihiks.	Tulemusindikaatori “Ehitatud, rekonstrueeritud ja uuendatud keskkonnakaitserajatiste arv” (180) näol on tegemist selliste põllumajandus- ja erametsamaal kuivendamiseks ja niisutamiseks ja veerežiimi kahepoolseks reguleerimiseks vajalike ehitistega nagu näiteks lodud, settebasseinid, kaldapuistud (nimetatud rajatised on ära toodud ka keskkonnamõju hindamise aluseks olnud MAK-i versioonis, vastava meetme kirjelduses).

KSH läbiviija InterAct Projektid & Koolitus OÜ kommentaar / ettepanek	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja poolsed vastused
<i>Natura 2000 võrgustiku poollooduslike koosluste hooldamise toetus</i>	
Laiendada toetust ka väljapoole Natura 2000 alasid jäävatele väärtuslikele poollooduslikele kooslustele.	Hetkel on takistuseks seadusandliku aluse puudumine: poollooduslike koosluste hooldamise toetust saab maksta nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 38 alusel, mis võimaldab toetust maksta Natura 2000 võrgustiku aladele.
<i>Põllumajanduslik keskkonnatoetus – keskkonnasõbralik majandamine</i>	
Selgema positiivse mõju saavutamiseks soovitame täpsemalt määratleda toetuse saamise tingimused ja tootjalt tellitav keskkonnateenus.	Keskkonnasõbraliku majandamise toetuse saamise tingimused (mille nõuete järgimine ongi sisuliselt tootjalt tellitav keskkonnateenus) on MAK-is ära toodud suhteliselt mahukalt ja detailselt (võrreldes enamiku teiste meetmetega).
Positiivse mõju saavutamiseks peab olema paigas kontrolli- ja seiresüsteem, mis välistaks olukorra, kus vaatamata toetustele jätkub intensiivne tootmine ning ei rakendata parimat võimaliku tehnikat.	Põllumajandusministeeriumi hinnangul on põllumajandusliku keskkonnatoetuse kontrolli-, seire- ja hindamissüsteem Eestis suhteliselt hästi välja arendatud. Kontrollifunktsiooni teostab Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA), sõltumatu hindaja rolli täidab Põllumajandusuuringute Keskus (PMK). Esitatud näide pole sellisel kujul eriti asjakohane, kuna keskkonnasõbraliku majandamise meetme iseloomust tulenevalt pole intensiivse põllumajandustootmise korral mõeldav tootja liitumine ja osalemine põllumajandusliku keskkonnatoetuse vastavas skeemis. Parima võimaliku tehnika (PVT) rakendamise kohustus pole otseselt seotud põllumajandusliku keskkonnatoetuse skeemis osalemisega, vaid kaasneb suurematel loomakasvatajatel seoses keskkonnakompleksloaga.
<i>Põllumajanduslik keskkonnatoetus – keskkonnasõbralik majandamine nitraaditundlikul alal</i>	

KSH läbiviija InterAct Projektid & Koolitus OÜ kommentaar / ettepanek	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja poolsed vastused
<p>Positiivse mõju saavutamiseks peab olema paigas kontrolli- ja seiresüsteem, mis välistaks olukorra, kus vaatamata toetustele jätkub intensiivne tootmine ning ei rakendata parimat võimaliku tehnikat.</p>	<p>Esitatud näide pole sellisel kujul eriti asjakohane, kuna keskkonnasõbraliku majandamise meetme iseloomust tulenevalt pole intensiivse põllumajandustootmise korral mõeldav tootja liitumine ja osalemine põllumajandusliku keskkonnatoetuse vastavas skeemis. Parima võimaliku tehnika (PVT) rakendamise kohustus pole otseselt seotud põllumajandusliku keskkonnatoetuse skeemis osalemisega, vaid kaasneb suurematel loomakasvatajatel seoses keskkonnakompleksloaga.</p>
<p><i>Põllumajanduslik keskkonnatoetus – mahepõllumajanduslik tootmine</i></p>	
<p>Positiivse mõju kinnistamiseks peab olema paigas keskkonnanõustamise süsteem, sest ka mahetootmisega võib kaasneda negatiivne keskkonnamõju (näiteks sõnniku kasutamisel ja loomade karjatamisel tarastamata veekogude ääres)</p>	<p>Alates 2007. aastast on liikmesriikidel kohustus käivitada põllumajandustootjate nõustamise süsteem, mis peaks tagama põllumajandustootjate nõustamise eelpool nimetatud nõutele vastavuse nõuete (<i>cross-compliance</i>) osas, kus põhiohk on heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste ning keskkonna- ja loodushoiuga seotud kohustuslike majandamisnõuete järgimisel. MAK-i raames ja ka siseriiklikult on kavas toetada selle süsteemi rakendamist ja senisest tõhusamaks muutmist.</p>
<p><i>Energiavõsa rajamine</i></p>	
<p>Meetmete kirjeldus on hinnangu andmiseks liiga pealiskaudne.</p>	<p>Meetme kirjeldust on täiendatud. Samas ei saa nõustuda hinnanguga, et meetme kirjeldus on liiga pealiskaudne, kuna ka keskkonnamõju hindamise aluseks olnud MAK-i versioonis olid ära toodud peamised meetme kirjelduse elemendid: põhjendus (koos olemasoleva olukorra kirjeldusega), õiguslik alus, eesmärk, sihtrühm, nõuded taotlejale, toetatavate tegevuste kirjeldus, toetuse määr, rakendamise aeg, väljund- ja tulemusindikaatorid, nõutavad dokumendid, taotluste menetlemise skeem).</p>

KSH läbiviija InterAct Projektid & Koolitus OÜ kommentaar / ettepanek	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja poolsed vastused
Kaitsemetsa rajamine	
Meetmete kirjeldus on hinnangu andmiseks liiga pealiskaudne.	Meetme kirjeldust on täiendatud. Samas ei saa nõustuda hinnanguga, et meetme kirjeldus on liiga pealiskaudne, kuna ka keskkonnamõju hindamise aluseks olnud MAK-i versioonis olid ära toodud peamised meetme kirjalduse elemendid: põhjendus (koos olemasoleva olukorra kirjeldusega), õiguslik alus, eesmärk, sihtrühm, nõuded taotlejale, toetatavate tegevuste kirjeldus, toetuse määr, rakendamise aeg, väljund- ja tulemusindikaatorid, nõutavad dokumendid, taotluste menetlemise skeem).
Meetme raames peab olema võimaldatud kaitsemetsade rajamine ka veekogude ja veehaarete sanitaarkaitsetsoonidele.	Nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 43 (meetme seadusandlik alus) kohaselt on lubatud põllumajandusmaa metsastamine.
Vähetootlike investeeringute toetus – kasutusest väljajäänud põllumajanduslike tootmishoonete likvideerimine	
Lammutamisega peab kaasnema ka jääkreostuse likvideerimine.	Üldise kommentaarina on Põllumajandusministeerium seisukohal, et riigi õiguskultuuri seisukohalt ei pruugi olla kõige õigem pidevalt rõhutada, et ühe või teise tegevuse elluviimisel tuleb järgida siseriikliku seadusandluse nõudeid. Praktika on näidanud, et ka põllumajandustootjate hulgas on neid, kes seadusi rikuvad – samas ei tohiks kujundada seisukohta et põllumajandus kui tegevus on <i>a priori</i> selline, mille puhul eeldatakse, et sellega tegelejad õigusnorme ei järgi.
Jäätmekäitlus peab vastama kohalike omavalitsuste poolt kehtestatud jäätmekavadele.	Kasutusest kõrvale jäänud põllumajanduslike tootmishoonete lammutamise puhul on nõutav kohaliku omavalitsuse luba vastava tegevuse elluviimiseks. Ka siin on asjakohane eelmises vastuses toodud seisukoht ühiskonna üldise suhtumise kujundamise kohta õigusnormide täitmise osas.
MAK keskkonnamõju hindamise kokkuvõte	

KSH läbiviija InterAct Projektid & Koolitus OÜ kommentaar / ettepanek	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja poolsed vastused
<p>Kas ja millises ulatuses MAKis püstitatud keskkonnamärgid õnnestub täita, oleneb erinevate institutsioonide ja põllumajandustootjate koostööst programmi elluviimisel. Keskkonnamärgi saavutamiseks on väga oluline kõigi osapoolte keskkonnamärgi pädevuse suurendamine.</p>	<p>Põllumajandusministeerium nõustub nimetatud seisukohaga. Ka KSH läbiviija on koostatud hindamisaruandes eeldanud, et meetmete raames elluviivate projektide puhul tagatakse nende vastavus keskkonnanõuetele ja järgitakse head tava.</p>
<p>Suurim keskkonnamõju lähtub sõnnikumajandusest. Mittekohane sõnniku kogumine, transport, ladustamine ja käitlemine osutab otsest negatiivset mõju nii vee kvaliteedile, inimeste tervisele, õhu kvaliteedile, kliimamuutustele, bioloogilisele mitmekesisusele ning mullastikule. Seega peab MAK elluviimisel negatiivsete keskkonnamõjude vältimiseks üheks olulisemaks prioriteediks olema parima võimaliku tehnika kasutuselevõtt veise-, sea- ja linnukasvatustes.</p>	<p>Põllumajandusministeerium on alates 2004. aastast toetanud sõnnikuhoidlate kordategemist Eesti maaelu arengukava 2004–2006 raames ning on seisukohal, et puudub alus väita, et enamik sõnnikuhoidlatest ei vasta nõuetele. Investeeringuid sõnnikuhoidlate kordategemiseks on kavas toetada ka MAK 2007–2013 raames.</p> <p>Põllumajandusettevõtete ajakohastamise meetme puhul on investeeringud parima võimaliku tehnika (PVT) rakendamiseks ühed prioriteetsemad. Alameetme “<u>Investeeringud loomakasvatusehitistesse</u>” puhul on keskkonnakompleksloa kohustusega ettevõtetel võimalik toetust saada vaid juhul, kui tehtav investeering vastab PVT nõuetele.</p>
<p>Mitmed MAKis kavandatud meetmed on kavandatud bioloogilise ja maastikulise mitmekesisuse säilitamiseks. Eesti riik peab tagama, et ka selline põllumajandusmaa, mida enam ei kasutata tootmise eesmärgil, oleks heades põllumajandus- ja keskkonnanõuetes. Kindlasti tähendab see muuhulgas endise põllumajandusmaa võsastumise vältimist, mis suures osas leiab aset ääremaalidel. Seega peaks poollooduslike koosluste hooldamise toetus kindlasti laienema ka väljapoole Natura 2000 alasid.</p>	<p>Momendil on takistuseks seadusandliku aluse puudumine: poollooduslike koosluste hooldamise toetust saab maksta nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 38 alusel, mis võimaldab toetust maksta Natura 2000 võrgustiku aladele.</p>
<p>Keerukaks kujuneb eri piirkondade tasakaalustatud arengu tagamine. Majandushuvide mõjul jätkub põllumajandustootmise kontsentreerumine hea mullaviljakusega veelahkmealadele, kus on ka ajalooliselt väljakujunenud tihedam asustus ja teedevõrk. Tuleb kasutada kõiki koostöövõimalusi mahajäänud maapiirkondade atraktiivsuse ja tööhõive säilitamiseks.</p>	<p>Põllumajandusministeerium nõustub seisukohaga, et piirkondade tasakaalustatud arengu tagamiseks tuleb kasutada kõiki koostöövõimalusi, eeskätt on oluline tõhus koordineerimine erinevate struktuurifondide ja ministeeriumite rakenduskavade vahel, sest mitmed tegevused erinevates rakenduskavades täiendavad üksteist. Samas on MAK-i enda näol tegemist tasakaalustatud lähenemise näitega, kus 1. telje põllumajanduse ja sellega seonduvate sektorite konkurentsivõime tõusu ja sellega kaasnevate võimalike negatiivsete keskkonna- ja sotsiaalmajanduslike tagajärgede leevendamiseks</p>

KSH läbiviija InterAct Projektid & Koolitus OÜ kommentaar / ettepanek	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja poolsed vastused
<p>Kui erinevate arengukavade jõupingutusi ei suudeta koordineerida, ei ole välistatud, et põllumajanduse üldise arengu negatiivseid keskkonnamõjusid ei suudeta MAKi keskkonnameetmetega leevendada ja maapiirkondade elukvaliteedi ning hea keskkonnaseisundi tagamiseks intensiivse põllumajandustootmise piirkondades on vajalikud kompenseerivad kulutused muude sektorite arvelt. Näiteks kulud veevarustuse tagamiseks põldudel paiknevatele hajaasustuse elanikele ja suurenevad kulutused veekogude korrastamiseks ja kalavarude taastamiseks.</p>	<p>on ette nähtud tasakaalustavad meetmed MAK-i 2. ja 3. teljes.</p> <p>Põllumajandusministeerium nõustub põhimõtteliselt nimetatud seisukohaga. Kuna mitmed toodud näidetest ei kuulu MAK-i pädevusse, siis üritab Põllumajandusministeerium maapiirkondade elukvaliteedi ja hea keskkonnaseisundi tagamisele kaasa aidata ka tegevusega teiste struktuurifondide rakenduskavade meetmete väljatöötamiseks või teiste riiklike toetuskeemide rakendamiseks vastavate ministeeriumite poolt moodustatud töögruppides.</p>
<p>8.4. Alternatiivide võrdlus</p> <p>8.4.3. 2. Alternatiiv</p>	
<p>Keskkonna osas on soovitatav ära näidata kõik olulised põllumajandusega seotud keskkonnanähtused, peamised mittevastavused Euroopa Liidu ja Eesti õigusaktidega ning valida välja olulisemad lahendamist vajavad probleemid maapiirkondades.</p>	<p>Põllumajandusministeeriumi hinnangul on kõik olulisemad põllumajandusega seotud keskkonnanähtused ja probleemid MAK-is kajastamist leidnud.</p>
<p>Peamiseks probleemiks olemasoleva MAK-i juures on see, et puudub praeguse ja tuleviku keskkonnaseisundi kvantitatiivne iseloomustus. Soovitatav on keskkonnaseisundi kirjelduses selgelt välja tuua baastase sekkumisvaldkondades. Väga tähtis on läbi rääkida baastasemed, millega valitud indikaatoreid võrdlema hakatakse.</p>	<p>Põllumajandusministeerium ei saa põhimõtteliselt nõustuda seisukohaga, et MAK-is ja MAS-is puudub Eesti maapiirkondade keskkonnaseisundi kvantitatiivne iseloomustus.</p> <p>Põllumajandusministeerium nõustub seisukohaga, et indikaatorite baastasemete määratlemine on vältimatu arengukava rakendamise mõju hindamisel, ent samas on baastasemete määratlemine ka üks kõige problemaatilisemaid tegevusi, kuna paljude indikaatorite puhul nende mõõtmise ja seiramise süsteemid Eestis momendil puuduvad.</p>
<p>9. RASKUSED KSH ARUANDE KOOSTAMISEL</p>	

KSH läbiviija InterAct Projektid & Koolitus OÜ kommentaar / ettepanek	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja poolsed vastused
<p>Eesti Maaelu Arengukavas 2007-2013 on esitatud küll selge ülevaade planeeritavatest meetmetest, kuid peamiseks probleemiks oli asjaolu, et oluline osa arengukavas nõutavast informatsioonist (vastavalt Vabariigi Valitsuse 13.detsembri 2005 määruses nr 302 fikseeritud korrale) on esitatud maaelu arengu strateegias, mitte arengukavas endas, kusjuures arengukavas puuduvad ka selged viited strateegias toodud informatsiooni arvestamisele. See asjaolu oluliselt raskendas arengukava keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimist.</p>	<p>MAK koostatakse Euroopa Liidu õigusaktist (nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) tulenevalt ning seetõttu ei kohaldu sellele vastavalt Vabariigi Valitsuse 13. detsembri 2005 määruse nr 302 “Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord” § 1 lõikele 2 nimetatud Vabariigi Valitsuse määruse 2. peatükk (sh nõuded valdkonna arengukava sisule). MAKi koostamisel on lähtutud komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad II lisast (maaelu arengu programmi sisu).</p> <p>Kuna MAS on strateegiliseks tugiraamistikuks MAK-i koostamisele, on MAS-is toodud informatsiooni arvestatud nii MAK-i olemasoleva olukorra kirjelduse, strateegia kui ka eesmärkide sõnastamisel (MAK-i peatükid 3 ja 4).</p>
<p>Nõrgalt ehk puudulikult on arengukavas esitatud ülevaade maapiirkondade olemasolevast keskkonnaseisundist ja probleemidest kvantifitseeritud näitajate tasemel, mistõttu täpset keskkonnamõju hinnangut rakenduskavale ja välja pakutud meetmetele ei ole võimalik anda.</p>	<p>Põllumajandusministeerium ei saa põhimõtteliselt nõustuda seisukohaga, et MAK-is ja MAS-is on antud puudulik ülevaade Eesti maapiirkondade keskkonnaseisundist ja -probleemidest.</p>